

Sygn. akt III Ca 222/14

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Danuta Pacześniowska

Sędziowie: SO Anna Hajda (spr.)

SR (del.) Maryla Majewska - Lewandowska

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 r.

na rozprawie

sprawy z wniosku G. Ł.

z udziałem J. S.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego w Jastrzębiu – Zdroju

z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I Ns 1307/11

postanawia:

I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

1) w punkcie pierwszym wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu położonego w J. przy ulicy (...), będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w J. ustalić na kwotę 126.822,00 (sto dwadzieścia sześć tysięcy osiemset dwadzieścia dwa) złote,

2) w punkcie drugim ustalić, że nakład z majątku osobistego wnioskodawczyni G. Ł. na majątek wspólny wynosi 43.758,00 (czterdzieści trzy tysiące siedemset pięćdziesiąt osiem) złotych,

3) w punkcie czwartym zasądzić od wnioskodawczyni G. Ł. na rzecz uczestnika postępowania spłatę w wysokości 41.532,00 (czterdzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści dwa) złote, płatną do dnia 14 listopada 2015 roku z ustawowymi odsetkami w razie uchybienia terminowi płatności;

II. odrzucić apelację w części obejmującej żądanie dokonania podziału składnika majątku wspólnego w postaci zdjęć;

III. oddalić apelację w pozostałej części;

IV. oddalić wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego;

V. nakazać pobrać :

1) **od wnioskodawczyni na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 548,10 pięćset czterdzieści osiem 10/100) złotych,**

2) **od uczestnika postępowania na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach kwotę 548,10 pięćset czterdzieści osiem 10/100) złotych**

tytułem kosztów opinii biegłego poniesionych w postępowaniu odwoławczym.

SR (del.) Maryla Majewska SSO Danuta Pacześniowska SSO Anna Hajda

– L.

UZASADNIENIE

G. Ł. wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego jej i uczestnika postępowania J. S. wobec ustania małżeńskiej wspólności majątkowej. Wskazała, że majątek wspólny obejmuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w J. przy ul. (...) i domagała się przyznania prawa na jej rzecz za spłatą na rzecz uczestnika.

Na rozprawie w dniu 17 sierpnia 2012r. uczestnik postępowania podniósł, że proponował wnioskodawczyni ugodę, mocą której otrzymałaby spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego w zamian za zrzeczenie się bieżących alimentów ale do porozumienia nie doszło.

W dniu 21 sierpnia 2013r. wnioskodawczyni wniosła nadto o rozliczenie nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny. Uczestnik postępowania w piśmie procesowym z 18 listopada 2013r. domagał się nieuwzględnienia wniosku co do rozliczenia wpłat, a nadto ponownie oświadczył, że wyraża zgodę na przyznanie wnioskodawczyni spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu „w zamian za umorzenie roszczeń z tytułu zaległych alimentów oraz rezygnacji z dalszego ich otrzymywania...”.

Zaskarżonym postanowieniem z 18 grudnia 2013r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu – Zdroju ustalił, że przedmiotem podziału majątku wspólnego G. Ł. i J. S., których wspólność majątkowa ustała z dniem 30 czerwca 2001 roku na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodek (...) w R. z dnia 22 maja 2001 roku w sprawie o sygnaturze II RC 980/01/10 o rozwód, jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu położonego w J. przy ulicy (...), będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w J. o wartości 132.648 zł. Nadto Sąd pierwszej instancji ustalił, że nakład z majątku osobistego G. Ł. na majątek wspólny opisany wyniósł 56.620,70 zł. Następnie Sąd dokonując podziału majątku dorobkowego przyznał spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego wnioskodawczyni zasądzając od niej na rzecz uczestnika postępowania spłatę w wysokości 38.013,65 zł, płatną terminie 1 roku od prawomocności postanowienia z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności. Orzekając w przedmiocie kosztów nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Jastrzębiu - Zdroju od J. S. kwotę 587,37 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych oraz zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni 500 zł tytułem częściowego zwrotu kosztów postępowania.

Orzeczenie to zapadło przy ustaleniu, że związek małżeński uczestników postępowania został rozwiązany przez rozwód na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. z 22 maja 2001r., sygn. II RC 980/01. W skład majątku wspólnego uczestników postępowania wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w J. przy ulicy (...), będącego w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w J. o wartości 132.648 zł. Sąd Rejonowy ustalił nadto, że w mieszkaniu tym począwszy od 2006r. mieszka wyłącznie wnioskodawczyni, która ponosi wszystkie koszty związane z jego utrzymaniem.

W latach 2004-2007 wnioskodawczyni pracowała na terenie W. w charakterze opiekunki osób starszych. W okresie tym powstały zaległości z tytułu opłat eksploatacyjnych, które uiszczać miał uczestnik postępowania, a które ostatecznie spłaciła wnioskodawczyni.

Do majątku wspólnego wchodziły również ruchomości w postaci mebli kalwaryjskich oraz zdjęć. Przedmioty te uczestnicy postępowania w drodze porozumienia podzielili między siebie.

Sąd pierwszej instancji ustalił nadto, że wnioskodawczyni poniosła nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny w łącznej kwocie 56.620,70 zł. Na kwotę tę złożyły się koszty związane z opłatami za mieszkanie – 21.721,84 zł (za okres od marca 2008r. do sierpnia 2013r.), koszty związane z opłatami w okresie od września 2013r. do grudnia 2013r. – 1547 zł oraz 13.676,87 zł z tytułu spłaconej zaległości w opłatach eksploatacyjnych powstałych przed 2008r.

Powyższe ustalenia Sąd poczynił na podstawie bezspornych okoliczności oraz zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego. Ustalając, że udział każdego z byłych małżonków w majątku wspólnym wyraża się kwotą 66.324 zł Sąd przyznał na rzecz uczestnika postępowania należną spłatę w kwocie 38.013,65 zł (66.324 zł – 28.310,34 zł jako połowa wartości nakładów dokonanych przez wnioskodawczynię = 38.013,65 zł). Termin wymagalności spłaty określił Sąd na okres 1 roku od prawomocności postanowienia uwzględniając możliwości finansowe wnioskodawczyni i kierując się tym, by spłata miała dla uczestnika postępowania realną wartość. O kosztach postępowania orzeczono po myśli art. 520 § 2 kpc stosunkowo je rozdzielając i przyjmując, że uczestnicy byli w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania.

Apelację od powyższego postanowienia wywiódł uczestnik postępowania zaskarżając je w punkcie 2 i 4, w zakresie w jakim Sąd ustalił, że wnioskodawczyni poniosła nakład na majątek wspólny w wysokości 56.620,70 zł oraz co do wysokości spłaty. Zarzucił naruszenie art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 45 kro przez nieuzasadnione uznanie, że wnioskodawczyni przysługuje prawo domagania się rozliczenia nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, w postaci kosztów utrzymania mieszkania za okres od marca 2008r. do sierpnia 2013r. oraz kosztów remontu, w sytuacji gdy roszczenie o rozliczenie nakładów za okres od marca 2008r. do września 2010r. należało uznać za przedawnione. Naruszenia art. 233 § 1 kpc uczestnik postępowania upatrywał również w nieuwzględnieniu okoliczności, że we wskazanym okresie wnioskodawczyni zajmowała lokal mieszkalny wspólnie z pełnoletnim synem, którego także winny obciążać koszty jego utrzymania. Nadto, w ocenie skarżącego, Sąd niezasadnie przyjął, że koszty dokonanego przez wnioskodawczynię remontu zwiększają wartość mieszkania, w sytuacji gdy z opinii biegłego sądowego nie wynika, w jaki sposób koszty te, niezgodnione z uczestnikiem, mają wpływ na wzrost standardu mieszkania. Uczestnik postępowania zarzucił również brak uwzględnienia przy podziale majątku jego składnika w postaci zdjęć. W oparciu o tak podniesione zarzuty uczestnik postępowania domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia przez uchylenia punktu 2 i zmianę punktu 4, a nadto zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwoty 66.324 zł i orzeczenie w przedmiocie zdjęć przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego. Ewentualnie domagał się uchylenia postanowienia w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wnioskodawczyni wniosła o oddalenie apelacji. W odpowiedzi na apelację wskazała, że poczynionych przez nią nakładów na majątek wspólny nie można utożsamiać ze świadczeniami okresowymi. Tym samym wbrew stanowisku zajmowanemu przez uczestnika postępowania roszczenie o ich zwrot nie uległo przedawnieniu, bowiem zastosowanie znajduje 10 letni termin przedawnienia. Nadto podała, że remont mieszkania został wykonany rok po złożeniu wniosku o podział majątku, a opinia biegłego uwzględnia standard lokalu po remoncie. Podniosła również, że pełnoletni syn stron nie może uczestniczyć w podziale majątku, gdyż nie jest współwłaścicielem lokalu, a oryginały zdjęć zostały przekazane uczestnikowi latem 2007 roku wraz z innymi rzeczami osobistymi. Zdjęcia z rodziną wnioskodawczyni i wspólnymi dziećmi zostały zeskanowane i nagrane na płytę DVD, którą przekazano uczestnikowi postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestnika postępowania musiała odnieść częściowy skutek.

Sąd pierwszej instancji, co do zasady, prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe i dokonał w przeważającym zakresie trafnych ustaleń. Rację jednak należało przyznać uczestnikowi postępowania, który w apelacji zarzucił, że Sąd

niezasadnie, do nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię z majątku osobistego na majątek wspólny, doliczył koszty remontu przeprowadzonego przez byłą żonę w lokalu mieszkalnym położonym w J. przy ulicy (...).

Podkreślić należy, że zaliczenie wskazanych kosztów w poczet nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny stanowiło konsekwencję błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy jako podstawy do wzajemnych rozliczeń wartości lokalu mieszkalnego z daty szacowania przez biegłego. Tymczasem zgodnie z kardynalną zasadą dotyczącą znoszenia współwłasności, w tym również podziału majątku wspólnego między małżonkami, wartość składników majątku wspólnego i ich stan ustala się według stanu na dzień ustania wspólności majątkowej i według cen obowiązujących w chwili zamknięcia rozprawy. Na powyższą zasadę wielokrotnie zwracał uwagę Sąd Najwyższy, a ostatnio w postanowieniu z 11 marca 2010r. w sprawie IV CSK 429/09 (LEX nr 678022). Chwilą ustania wspólności majątkowej między małżonkami jest orzeczenie rozwodu, a zatem wartość poszczególnych składników ustalać należy się według stanu na dzień uprawomocnienia się wyroku rozwiązującego małżeństwo przez rozwód. Powyższe oznacza, że biegły sądowy szacując wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego winien był uwzględnić jego stan na dzień ustania wspólności. Tym samym koszty remontu przeprowadzonego po tej dacie nie mogły stanowić nakładów wnioskodawczynie z majątku osobistego na majątek wspólny, jako że dokonane zostały już po dacie ustania wspólności.

Aby prawidłowo ustalić skład i wartość majątku podlegającego podziałowi Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy, a następnie opierając się na przedstawionych wyliczeniach dokonał stosownej korekty zaskarżonego rozstrzygnięcia, ustalając wartość spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na kwotę 126.822 zł, a wysokość nakładów wnioskodawczynie na kwotę 43.758 zł. Konsekwencją tak poczynionych ustaleń było zasądzenie na rzecz uczestnika postępowania od wnioskodawczynie spłaty w wysokości 41.532 zł.

Odnosząc się do dalszych zarzutów podniesionych w apelacji należy wskazać, że nie zasługiwały one na uwzględnienie.

Nie sposób podzielić stanowiska uczestnika postępowania, który w apelacji wywodził, że wnioskodawczynie nie powinna mieć możliwości zaliczenia w poczet nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny opłat związanych z eksploatacją lokalu mieszkalnego położonego w J. przy ulicy (...), a to z uwagi że sama z niego korzystała. Podkreślić należy, że uiszczanie przez wnioskodawczynię wskazanych opłat, w tym w szczególności tzw. czynszu należy postrzegać w kategoriach zwykłego zarządu rzeczą przez współwłaściciela zmierzającego do zachowania prawa stanowiącego składnik majątku wspólnego w stanie nie pogorszonym. Z tych to względów nakłady takie, w niniejszej sprawie poniesione przez wnioskodawczynię, podlegały rozliczeniu w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków.

Nie można zgodzić się również z argumentacją uczestnika postępowania, który w apelacji wskazywał, że nakłady w postaci opłat związanych z eksploatacją lokalu mieszkalnego mają charakter okresowy, a tym samym podlegają krótszemu terminowi przedawnienia. Wątpliwości w tym zakresie rozwiał Sąd Najwyższy w uchwale z 26 listopada 2014 r. w sprawie sygn. III CZP 84/14 (Biul.SN 2014/11/8), w której wskazano, że roszczenie między byłymi małżonkami o zwrot wydatków poniesionych po ustaniu wspólności majątkowej z tytułu opłat eksploatacyjnych związanych ze spółdzielczym własnościowym prawem do lokalu, wchodzącym w skład majątku wspólnego, nie jest roszczeniem o świadczenia okresowe. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że do uiszczenia opłat eksploatacyjnych zobowiązani są oboje współuprawnieni, zgodnie z zasadą określoną w art. 207 kc, według której współwłaściciele ponoszą wydatki i ciężary związane z rzeczą wspólną w stosunku odpowiadającym wielkości ich udziałów. Obowiązek ponoszenia wskazanych opłat wynikał wprost z przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r., 4 poz. 27 z późn. zm.). O ile jednak charakter tych opłat bez wątplenia był okresowy, bowiem uiszczane były cyklicznie, o tyle roszczenie o zwrot wydatków poczynionych na opłaty eksploatacyjne przez jednego ze współuprawnionych ponad jego obowiązek wynikający z art. 207 kc kierowane do drugiego współuprawnionego nie wykazuje już tożsamy cech. Wynika bowiem z innego stosunku prawnego niż zobowiązanie do poniesienia opłat eksploatacyjnych, jest konsekwencją wspólności ułamkowej, stosunku prawnorzeczowego, w którym spółdzielnia nie uczestniczy i który autonomicznie określa zakres, w jakim współuprawnieni partycypują w pokryciu wszelkich wydatków na rzecz wspólną (wspólne prawo). W nauce i orzecznictwie wielokrotnie podkreślano konieczność ścisłego wykładania przepisów o przedawnieniu i wiodącą rolę wykładni językowej w procesie ich interpretacji (por. wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 28/01, nie publ.). Termin dziesięcioletni przedawnienia roszczeń wskazany w art. 118 k.c. ma charakter terminu podstawowego, natomiast termin trzyletni przewidziany m.in. dla roszczeń o świadczenia okresowe stanowi wyjątek, którego wykładnia rozszerzająca jest niedopuszczalna (exceptiones non sunt extendendae). W konsekwencji wszelkie wątpliwości powstałe przy przeprowadzaniu oceny charakteru roszczenia, istotne z uwagi na termin jego przedawnienia, powinny być rozstrzygane na korzyść terminu dziesięcioletniego. Mając powyższe na uwadze uznać należało, że roszczenie wnioskodawczyni o rozliczenie kwot wydatkowanych na pokrycie opłat eksploatacyjnych nie przedawniło się w żadnym zakresie.

Jednocześnie podkreślić należy, wbrew stanowisku prezentowanemu przez uczestnika postępowania w apelacji, że wnioskodawczyni przysługiwała również możliwość rozliczenia w niniejszym postępowaniu dalszych opłat eksploatacyjnych, które zostały uiszczone po wydaniu zaskarżonego postanowienia. Wskazać należy bowiem, że Sąd Odwoławczy jest również sądem meriti, a postępowanie w przedmiocie podziału majątku wspólnego między małżonkami jest jedynym postępowaniem, w którym wnioskodawczyni może skutecznie domagać się rozliczenia wydatków poniesionych na ten cel. Bez znaczenia pozostaje przy tym fakt, że z apelacją w niniejszej sprawie wywiódł uczestnik postępowania.

Na koniec wskazać należy, odnosząc się do ostatniego z podniesionych zarzutów, że faktycznie w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji uczestnik postępowania domagał się przeprowadzenia podziału majątku również co do jego składnika w postaci zdjęć. Sąd Rejonowy nie odniósł się wcale do tego żądania. Nie rozstrzygnął co do niego w postanowieniu kończącym postępowanie, ani też nie oddalił wniosku w tym zakresie. W konsekwencji apelację co do tego składnika majątku wspólnego należało odrzucić, jako wniesioną od orzeczenia nieistniejącego, a to na podstawie art. 370 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone postanowienie we wskazanym zakresie, a to na podstawie art. 386 § 1 kpc. W pozostałej części apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu w oparciu o treść art. 385 kpc. Mając na uwadze treść art. 520 § 1 kpc i wynikającą z niego zasadę, że w postępowaniu nieprocesowym każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie, Sąd Okręgowy oddalił wniosek uczestnika postępowania o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego. Kosztami opinii biegłego sądowego, tymczasowo poniesionymi przez Skarb Państwa obciążono uczestników postępowania po połowie, a to w oparciu o treść art. 520 § 1 kpc.

SSR (del.) Maryla Majewska - SSO Danuta Pacześniowska SSO Anna Hajda

Lewandowska